СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 9. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 13-го січня 1938. No. 9. Jersey City, N. J., Thursday, January 13, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ЗНОВ ГЛАСКАЄ КАПІТАЛ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт мав розмову з пятьма чільними бизнесменами, серед яких був президент „Дженерал Моторс Ко.", Словн. Опустивши салю нарад, ці бизнесмени не скривали свого задоволення з цеї розмови. Вони не розкривали подробиць цеї розмови, тільки таємничо заявляли, що після неї наступило краще зрозуміння політики Рузвелта та що тепер покладено реальні основи для кращого порозуміння між урядом і промислом.

ПЕРЕСТОРОГИ ВОЛЕСА.

ВАШИНҐТОН.—Секретар хліборобства, Волес, висказав перед сенатським комітетом безробіття свої думки про положення американського фармерства. Він сказав, що те положення досить тяжке. Внаслідок спадку цін на хліборобські продукти фармери знов боряться з великими фінансовими труднощами. Треба сподіватися, що в найближчих тижнях розпічнеться на велику скалю вандрівка фармерів до міст у ціли заробітку.

ПЕРЕСТОРОГИ „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

ВАШИНҐТОН. — Провідники „Доблю Пі Ей" подали до відома уряду, що в останніх місяцях число занятих ними робітників підскочило на 300 тисяч, отже досягло загальної суми 1,760,000 робітників. Само собою зрозуміле, що через те підскочив також буджет "Доблю Пі Ей". Але найбільше дошкульною покажеться справа помочи щойно біля першого лютого. Тоді прийдеться число занятих робітників збільшити знов на кількасот тисяч. Супроти цього вони поробили перші заходи, щоб від уряду дістати свіжих 200 міліонів долярів.

КРИТИКУЮТЬ ДЖАНА ЛУЇСА.

НЮ ЙОРК.—На зборах представників кравецької юнії, що начисляє 250,000 членів та належить до Комітету Промислової Орґанізації, бесідники висказувалися гостро проти політики К.П.О., зокрема проти політики предсідника К.П.О., Джана Луїса. Предсідник кравецької юнії, Дубінскі, сказав, що К.П.О. завинив, що розбив переговори з Американською Федерацією Праці й не довів до порозуміння між тими двома найбільшими галузями зорґанізованого робітничого руху. К.П.О., говорив Дубінскі, не має якогось монопольного права на робітничий рух. Він критикував також червоні елементи в К. П. О., які нібито є за згоду в робітничому русі, а фактично цей рух розбивають.

ГЕЙҐ, ПОСАДНИК ДЖЕРЗІ СИТІ, ЗАПЕРЕЧУЄ.

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Перед ґазетярськими представниками посадник міста Джерзі Сити, Гейґ, гостро заперечив, начебто він був диктатором і самовільно казав викинути з міста представників К.П.О., котрі хотіли творити в місті свої юнії. Гейґ сказав, що він це зробив не тому, що це йому особисто так хотілось, тільки тому, що така є воля цілого населення міста, яке не бажає собі червоної аґітації.

НАРІКАЄ НА КОНТРОЛЬОРА.

ВАШИНҐТОН. — Секретар федерального скарбу, Морґентав, висказав прилюдне нарікання на головного контрольора Еліона, який нишпорить за кожним його кроком і втручається навіть у такі справи, які зовсім не належать до контролі. Еліот, говорив Морґентав, поводиться так, начеб хотів вповні заслужити на назву „сторожкого собаки державного скарбу".

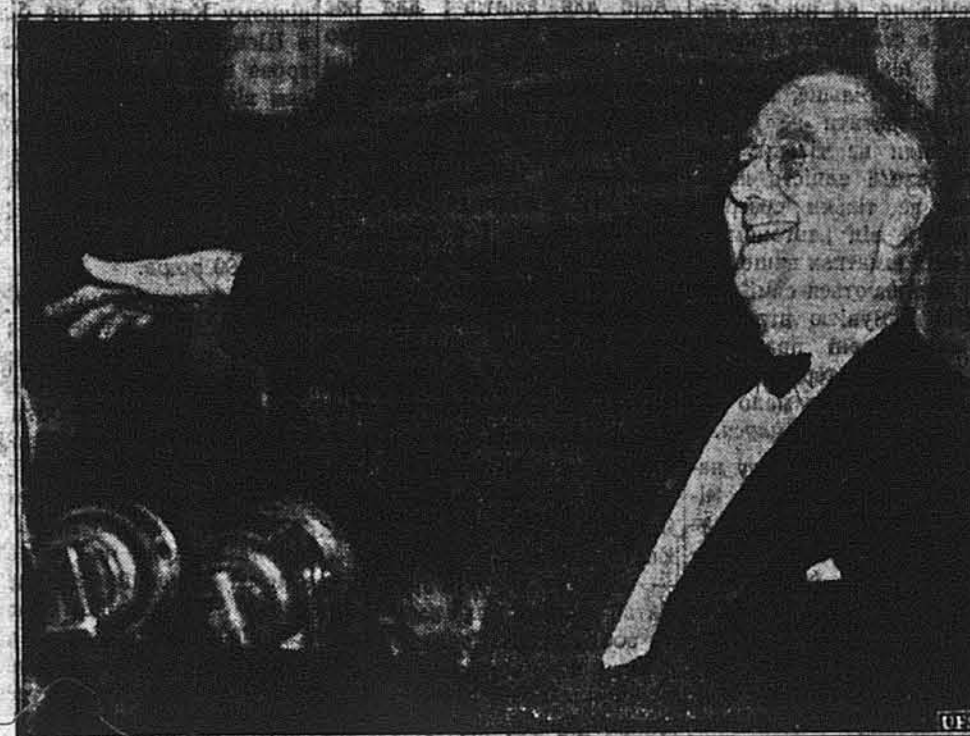
ПОКАРАЛИ ЗА БУНТ ПРОТИ МІСТА.

АРМОНК (Ню Йорк). — Суд покарав одного власника автомобілю, Мек Богіна, за те, що він бунтувався проти розпорядку міста Ню Йорку, заліплюючи напис на своїй новій автомобільній плиті, на якій попри число місто вибило цього року також слова: „Нюйорська світова вистава 1939". Мек Богін говорив, що місто не має права використовувати громадян і вживати їх як середника оголошення, не питаючися їх згоди. Та суд станув на становищі, що надходяча світова вистава це не бизнесове підприємство, тільки культурно-гуманітарне, бо ввесь прихід, коли буде, піде на добродійні ціли.

ВИЧИЩУЮТЬ МІСТО ЗО ЗЛОЧИНУ.

НЮ ЙОРК. — Головний комісар нюйорської поліції, Валентайн, мав довгу розмову зо своїми помічниками і сказав їм, що вони мусять взятися до цілковитого вичищення Ню Йорку зо злочинів. Він навіть заявив, що робить їх за це особисто відповідальними. 25 поліційних четарів, які стоять на черзі, щоб дістати ранґу сотників, дістануть ту ранґу тоді, коли злочин буде здавлений, говорив Валентайн.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПРЕЗИДЕНТ НА ДЕМОКРАТИЧНОМУ БЕНКЕТІ.

Президент Рузвелт на бенкеті Демократичної Партії, влаштованому в день Джексона у Вашинґтоні. Кожний учасник платив за „тарілку" $100, а доходи з бенкету пішли на покриття довгів Демократичної Партії, що виносили коло $200,000. Президент Рузвелт виголосив промову, котру розіслано радіом, і в ній запевняв своїх слухачів, що його уряд буде поборювати „автократичних" бизнесменів до кінця.

СТАРОВИННА ТВЕРДИНЯ СЛОВЯН.

У Курській области відкрила недавно археольоґічна експедиція при розкопах давнього Ґочевського городища цікаві подробиці про сіверян, одне із давніх словянських племен. Археольоґи ствердили, що сіверяни жили там від II. до XII. в. Всередині IX. в., коли на південних степах появились половці, тубильці почали укріпляти свою селитьбу. Довкола нього, розложеного на крутому облазі над рікою Псьол, викопали рів 8 м. і вал. У цьому місці знайдено всякі печі, ями для збереження зерна, глиняні сковородки та риболовні крючки для осетрини, яка попадалася сюди з Дніпра.

МАНДРІВКА МІКРОБІВ.

Не всі знають, відки зайшли до нас ріжні хвороби. Чума є еґипетського походження. Проказа, що головний осідок має на Близькому. Сході, примандрувала до Европи підчас хрестоносних походів. У 19-му віці зо сходу прийшла до Европи холера. Схід був завжди місцем, відки приходили великі пошесті. Пранці прийшли від американських індіян. А ми обдарили інші континенти віспою, тифом і малярією.

НАЙБІЛЬША ВЯЗНИЦЯ В ПОЛЬЩІ.

Виленське „Слово" пише: Статистика каже, що щоб обійти всі убікації вязничного будинку в Дрогобичі й кожній присвятити три хвилини на оглядини, треба зужити 53 години часу. Без упину. Вязничні коридори мають разом 7 км. довжини. Обекти будинку розставлені на 11 гектарах. Ціла вязниця, разом з прилягаючими площами, займає 29 гектарів. Помістити в цій вязниці можна 2,000 вязнів. Під теперішню пору є там 1,750 проступників з цілої Польщі, виключно чоловіків.

ҐЕНЕРАЛ ПРОБУДИВСЯ З ЛЕТАРҐУ Й ЗААТАКУВАВ УЧАСНИКІВ ПОХОРОНУ.

З Атен повідомляють, що підчас похорону грецького ґенерала Варна Путіса трапився нечуваний випадок. Похоронний похід поступав повільно. Домовина була відчинена. У хвилині, коли жалібний похід наближався до середини міста, покійник зірвався з домовини, вхопив лежачу в домовині шаблюку й заатакував нею публику. Пані, що брали участь у похороні, помліли. Щастя, що ґенерал пробудився з летарґу перед залютуванням домовини та зложенням її до гробу.

ТРИ ТИЖНІ АРЕШТУ ЗА ВИМУШЕННЯ ПРИНЯТИ НА ПРАЦЮ.

Ще 22. жовтня м. р. повів зредукований шибовий помічник у копальні „Сільва Пляна" в Бориславі, Тома Карван, батько пятьох дітей, голодовий страйк на вершку вежі копальні. По шістьох днях Карвана приняли знову до праці. Всеж потягнули його перед суд за вимушення приняти назад до праці. Карвана засудили на три тижні арешту з завішенням виконання кари.

ЗНОВУ САМОГУБСТВО В ТЕРНОПОЛІ.

В Тернополі під поїзд, що доїжджав зо Львова, кинувся 33-літній Н. Хромик, референт збірної ґміни в Глубічку Великім. Причиною самогубства були грошеві зловживання. Його шукала поліція. Хромик походив з Горішнього Шлеська.

ВПАЛА ДО КІТЛА З КИПЯТКОМ.

У Коломиї пятьлітня донька дентиста Альвайля впала підчас прання білля до кітла з кипятком і сильно попарилася.

15 ЛІТ ВЯЗНИЦІ ЗА ВБИВСТВО БАТЬКА.

В лютому м. р. в Столпині під Рівним хтось убив 56-літнього Василя Бондара, відомого алькоголіка, що пропивав не тільки своє майно, але й зарібки сина Андрія, що возив товари для купців. Як підозрілого в цьому вбивстві потягли перед суд Андрія, який до вбивства не признався. Та на його вбранні були сліди крови. Окружний суд у Рівному засудив Андрія Бондара на 15 літ вязниці за вбивство батька.

БАТЬКО ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА ВБИВСТВО НЕМОВЛЯТИ.

Гектора Деймарі, 23-літнього робітника в різниці Свифт Кенедієн, арештувала поліція і задержала у поліційних арештах як обвинуваченого за вбивство тримісячної донечки Лорети Джанети. Згідно з оповіданням Лукії Деймарі, жінки обвинуваченого, молодий батько, лежачи в ліжку, бавився з донечкою, котру дуже любив. Несподівано дитина почала дуже кричати і тоді знетерпеливлений батько вдарив її рукою по голові і в лице. Маленька Лорета дістала від ударів конвульсії й забрана до шпиталю померла там на руках матери годину по прибутті.

Лікарський звіт подає, що маленька Лорета, ніжне, нижче нормальної ваги немовля, умерла внаслідок мозкового кровотоку.

ЗГУБИВ ЛЬОС, ЩО ВИГРАВ 15,000 ЗЛ.

У Кракові один купець згубив льос 3-тьої кляси державної льотерії, що на нього впала, виграна 15,000 зл. Про згубу повідомив дирекцію льотерії й оголосив, що виплатить тому, хто знайде льос, 1,500 зл. Льос знайшов урядовець одного бюра подорожі й звернув власникові, який додержав слова.

АРХИЄПИСКОП ДЯКУЄ БОГОВІ ЗА ПОЛЬЩЕННЯ

ЛЬВІВ. — Польський християнсько-демократичний тижневик „Наруд Польскі" в числі 9. з 19 грудня 1937 р. подає інтервю з львівським римо-кат. архиєпископом Б. Твардовским про стан посідання римо-католицького костела у „Східній Малопольщі", себто в українській Галичині. Польський архиєпископ відповів ось так:

„На терені Східної Малопольщі зусилля священиків римо-католицького костела такі велитенські, що з захопленням дивлюся та дякую Найвищому Богові за ласки, які Він зсилає на нас, священиків, і на польське громадянство тут на кресах, у нашій важкій праці. Нема священика у львівській курії, який не відправляв би двох Служб Божих кожного дня; нема закутини, де не думалиб про будову нового костела, або бодай каплиці". Далі архиєпископ уділив благословення моральним і матеріяльним зусиллям польського громадянства, що не жалує трудів і жертв на те, щоби будувати нові твердині „католицької віри і польщини на окраїнах". При кінці розмови польський архиєпископ подав, що у післявоєнних часах за останніх 15 років побудовано в українській Галичині більше ніж 300 згаданих „польських твердинь", та що нема буквально одного тижня, щоб не представлено архиєпископові до апробати плянів і кошторисів будови нового костела в Галичині.

ПОСОЛ ДЕЙВИС ПРО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що 6. грудня м. р. повернувся до Анґлії, після три-місячного побуту в Америці, бувший підсекретар внутрішніх справ, посол Рис Дж. Дейвис. Дня 7. грудня влаштував пос. Дейвис у палаті послів „чайний вечір", на якому були присутні американські гості, а також управитель Українського Бюра в Лондоні. Підчас розмови пос. Дейвис висказався дуже прихильно про українську іміграцію в Злучених Державах. „Я ще ніде не надибав так знаменито зорґанізованої національної ґрупи, як українці в Америці", запевняв він, додаючи, що хоч сам є валійцем, то мусить признати, що українці є „краще зорґанізовані як валійці".

ПРИЙШЛА ЧЕРГА НА ГРИНЬКА.

МОСКВА. — Григорія Гринька, бувшого совєтського комісара фінансів, проголошено запроданцем, зрадником і шпигуном у користь Німеччини. Закидають йому далі завелику витрату державних грошей. Гринько займав до серпня 1937 р. найвищі посади і був душею першої пятилітки.

ДЕСЬ „ПРОПАЛА" ЯКОВЛЕВА.

МОСКВА. — Варвара Яковлева, що стояла недавно на чолі комісаріяту фінансів, десь пропала. Усунено її з посади з нагоди „чистки", яку переведено в тім комісаріяті. Яковлева належала до „старої большевицької ґвардії". За царату була арештована й заслана на Сибір. За большевиків відіграла велику ролю, будучи на услугах Чеки.

УЧЕНИЙ МІЖ „ВОРОГАМИ НАРОДУ".

МОСКВА. — Попав у неласку професор Н. І. Вавилов, заступник президента Хліборобської Академії, відомий добре в Америці зо своїх наукових дослідів. Зачисляють його до "ворогів", що не дали розвинутися як слід хліборобству в Совєтах.

І В ФЛЬОТІ „НЕНАДІЙНІ".

МОСКВА. — Внаслідок „чистки" у фльоті усунено адмірала М. Викторова, що був команданом фльоти. Викторов був назначений командантом у вересні на місце адмірала Орлова, якого тоді усунено. Що сталося з Викторовом, не знати.

„ЧИСТКА" БУДЕ ПРОДОВЖАТИСЬ.

МОСКВА. — Наївними називає теперішній комісар фінансів Улас Чубар тих, що думають, що Совєти не будуть продовжати „чистки". Розстріли будуть продовжатись далі, поки не будуть винищені всі „вороги народу". Таке заповів Чубар „філянтропам", що живуть поза Совєтами і називають себе „приятелями С.С.С.Р.".

ГІТЛЄР МИРОЛЮБНИЙ.

БЕРЛІН. — На новорічнім дипльоматичнім принятті привитав папський нунцій Гітлєра в імені дипльоматичного корпусу з побажанням удержання в світі миру. Гітлєр відповів, що Німеччина готова піти у цій справі на згоду з усіми державами. Очевидно, що Совєти тут виключені.

НАЦІСТИ ПРОТИ МОНАРХІСТІВ.

ВІДЕНЬ. — Австрійські монархісти, що бажали би бачити Австрію як окрему державу під владою Габсбурґів, зааранжували в Австрії в однім дні 50 віч для монархістичних маніфестацій. На всіх вічах приходило до бійок з націстами, що хочуть злуки Австрії з Німеччиною в одну німецьку державу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ТІСНІШИЙ ЗВЯЗОК

Минають безповоротно ті часи, коли справа існування української преси в Америці могла бути справою клопотів якоїсь запомогової організації, або якої іншої інституції чи групи. Бо тепер уся без винятку чужомовна американська преса знайшлась у надзвичайно скрутнім положенні. Частину вже зліквідовано в останніх часах, а решта, з дуже й дуже малими винятками, стоїть перед маревом ліквідації. Очевидно, що для людей, котрі розуміють і відчувають, що це означає, ця справа не може бути байдужна. Цеж загрожені самі основи національного існування ріжних національних груп, а між ними, зовсім природньо, й української групи в Америці.

Не хочемо й не будемо скривати тих великих труднощів, які приходиться поборювати „Свободі", щоб удержати часопис при житті. Фінансова опора часопису була можливо відповідна умовинам зперед 20 чи 30 років, але цілковито не відповідає теперішнім обставинам, коли треба платити інакше за працю, чи папір, а крім того за соціяльне обезпечення і т. п. А коли нам тяжко було звести кінці докупи у попередніх роках, то що можна сказати тепер, коли наш часопис зачинає новий рік з тим, що, не беручи під увагу якихсь надзвичайних випадків, треба буде видати у біжучім році яких $5,000 долярів більше, ніж у попереднім, на папір, що подорожів, за соціяльне обезпечення робітників і ще дещо.

А ще й те треба памятати, що іміграція стає старша, і що щораз менше маємо в Америці читачів, що вийшли зо старого краю і є, зовсім природньо, привязані до українського часопису. Це значить, що тепер тим більше треба докладати старань, щоб удержати старих читачів і придбати нових, і то ще й з молодого покоління. А й те теж вимагає поважного грошевого вкладу. Треба нам мати постійних кореспондентів з певних місцевостей. Треба сам часопис збільшити. Треба давати оригінальні ілюстрації з нашого життя і роблені нашими артистами. І треба час від часу діставати і зо старого краю спеціяльно замовлені кореспонденції від ріжних наших діячів. Все те треба обовязково зробити, якщо має вдержатись надалі український часопис в Америці. А думати інакше, чи легковажити собі ці справи, значить, наносити тим смерть українському друкованому слову в Америці.

Ось так виглядає справа української преси. Може хтось про це не думати. Може збути це мовчанкою і надіятися на якесь чудо. А ми говоримо про це явно й простою мовою. Не зважаючи на те, що „Свобода" можливо стоїть краще й під фінансовим оглядом ніж який інший український часопис в Америці, твердимо, що щоб вона могла далі існувати і сповняти як слід свою службу, то мусить дістати поважне число нових передплатників. Зокрема мусять зрозуміти її вагу українські бизнесмени і вважати своїм обовязком постійно в ній оголошуватись. А дбати про все те мусить бути обовязком кожного українця й кожної українки в Америці.

Е. Онацький (Рим).

НА ПОРОЗІ НОВОГО РОКУ

Один рік відійшов у вічність, надійшов другий. Міліони людей зустрічають його одним і тим самим питанням: „Що він нам принесе?" Багато надій зустрічають новий рік (бо людина завжди надіється, і колиб перестала надіятися, пересталаб жити), але цього разу й багато турбот. Бо обрії вкриті загрозливими хмарами. А подекуди — на Далекому азійському Сході та на далекому европейському Заході чути й усе зростаючий грім та гуркіт гармат і видко блискавиці міжнародньої громовиці.

Ми, українці, як нація, знаходимося в стані того голого, що йому ніякий злодій не страшний, бо більше, як уже втратили, втратити не можемо. Втратили не тільки державність, але і єдність нації. Втратили не тільки суверенність, але й від „автономности" на всіх шматках нашої території залишаються самі спогади. Під Румунією втратили навіть **елементарні** права на школу рідною матерньою мовою, а під Польщею мало що з тих прав іще залишилося.

Коли прийняти на увагу нашу численність (адже 45 міліонів!), коли прийняти на увагу розвиток нашої національної культури (адже маємо прегарну й багатющу літературу, невисказаний скарб народньої музики й пісні, лави вчених, що в неймовірно тяжких умовинах уперто працюють, кожний у своїй ділянці, над розвитком рідної науки і т. д.); коли прийняти на увагу ріжнобіжні інтереси великих держав, що намагаються в той чи інший спосіб використати й потенціяльну силу українського народу; і коли, нарешті й особливо, прийняти на увагу **величезний зріст національної свідомости в українських народніх масах,** — можемо з певністю сказати, що як **нація** ми не можемо більше нічого втратити. Але йде справа не про те, щоб не втратити, а про те, щоб **здобути.** Щоб стати знову на те місце, яке єдино відповідає гідності такої нації, як українська, що мала, за часів Київської Держави, свою імперію, а за козацьких часів — несмертельну славу лицарської завзятости в обороні Европи проти турецько-татарської загрози.

І тому ми мусимо памятати, що в тій розгривці інтернаціональних сил, що відбувається в цілому світі, наше місце мусить бути серед тих, що змагають до розбиття наших ворогів, у першу чергу до розбиття Москви. Не знажаймо на ті гасла, що ними ця боротьба супроти Москви супроводиться. Хай для одних вона буде боротьбою за „порятування европейської цивілізації", хай для других вона буде „боротьбою проти загрози комуністичної пошести", хай для третіх вона має значіння майже расової боротьби — „Азія для азіятів"; **для нас** вона може мати **тільки одно значіння: звільнення України від чужинецької окупації й відбудуваня сильної незалежної української держави.** Тільки цей єдиний ідеал присвічуватиме нам у надходячому році, як присвічував і в минулому. І тільки в світлі цього ідеалу, залишаючи на боці всякі інші почування та симпатії, мусітимемо слідкувати за розвитком міжнародніх подій.

І тут не зашкодить зробити кілька підсумків і стверджень.

Японсько-китайський конфлікт розвивається на користь Японії, яка не тільки здобула вже цілий північний Китай — — первісну мету її виступу в Китаї, де вона мала забезпечити собі плечі на випадок конфлікту з Советами — але й поширила свою акцію на південний Китай, здобула Шангай, інтернаціональний порт світової ваги, здобула Нанкін, останню столицю Китаю, і почала наступ на Кантон, який без сумніву опанує. Ці події привели з одного боку до скріплення японських впливів на Далекому Сході, до створення для Японії потрібної їй бази для дальшої акції, але з другого боку наблизили китайських націоналістів до Москви і поставили китайську армію під безпосередню команду советських старшин. Нема чого й казати, що постачання китайської армії зброєю та літаками (летунами) перейняла на себе також Москва. Хоч між Японією й Москвою ще нема відкритої й безпосередньої війни, то війна **посередня** вже почалася. Треба зрештою зазначити, що й між Китаєм та Японією досі нема **війни,** бо такої ще досі не проголошено, але зате військові акції набирають величезних розмірів, і втрати в убитих і ранених рахують на сотки тисяч. Отже як нема „війни" між Японією й Китаєм, то таксамо нема „війни" й між Японією та Москвою, але… неодин московський летун уже мірявся в силах і зручності з японськими летунами, і неодин московський повз (тенк) виступав уже в змаганнях з японськими повзами.

Та японсько-китайський конфлікт приводить не тільки до „просвітлення відносин" між Москвою і Японією, але й до загострення відносин між Японією й Анґлією. Ця остання має в Китаї неабиякі фінансові і комерційні інтереси, що вже сильно потерпіли як у північному Китаї так іще більше в Шангаї. Але ще більша загроза цим анґлійським інтересам відкривається тепер з наступом японців на Кантон у Квантунґу, де знаходиться одна з найголовніших анґлійських баз на Далекому Сході, Гонґ-Конґ, відступлена Анґлії Китаєм на 99 років.

З наступом японців на Кантон Анґлія почула себа так сильно загроженою, що сквапно переводить у Гонґ-Конґу фортифікаційні роботи та скупчує перед ним воєнні кораблі. Почуваючи проте їх малочисельність, вона шукає підтримки в Америці й в Голяндії та наміряє навіть перенести на Далекий Схід частину своєї Середземної фльоти, скупченої там з огляду на загострення відносин з Італією. Але з огляду саме на те загострення відносин з Італією вона й тут не наважується залишити свої позиції оголеними й намагається дійти до порозуміння з Францією, щоб та заступила анґлійські кораблі на Середземному морі своїми.

Переходячи до справ Середземного моря, стверджуємо, що війна в Еспанії станула на мертвій точці і, хоч тепер годі сумніватися в остаточну перемогу Франка (навіть Анґлія визнала за потрібне, з огляду на таку перспективу, вислати до Франка своїх „спеціяльних аґентів", що мають функції консулів, не маючи їх назви), то всетаки розвій еспанських подій відбувається дуже повільним темпом. Уряд Франка звільнив північну Еспанію з її **багатющими руднями заліза й інших металів,** що в них мають таку потребу автарктичні, але бідні на сирівці, Італія й Німеччина; звільнив і перекинув на інші фронти мало не стотисячну армію, що була раніще занята на північному фронті; але прихід зими з морозами та заметілями і сильне постачання зброї еспанським червоним з боку Росії та Франції ніби прикували супротивників до вже раз набутих позицій.

Такий стан річей сприяє дальшому загостренню відносин між Італією, що допомагає Франкові, й Францією, що допомагає червоним. Поки справа не буде остаточно полагоджена, ані одна зо сторін не може покинути на призволяще своїх симпатиків. І в цьому становищі посередньої боротьби інтересів знаходиться чимала небезпека всіляких несподіванок.

Цих можливих несподіванок булоб далеко менше, колиб Франція почувала себе осамітненою, або колиб вона знала, що за нею стоїть тільки самий советський Союз, звязаний з Францією союзом приязни. Віра у великі військові сили Росії сильно впала у Франції. Зрештою загроза Росії з боку Японії набирає настільки реальних форм, що Росія навіть мусіла заявити про своє незацікавлення справами Еспанії, щоб тільки мати можливість зосередитися на Сході. При такому стані річей союз Франції з Советами, у випадку несподіванок, міг би дати їй замало. Та вона почуває позад себе Анґлію.

(Кінець буде).

З ЖИТТЯ НАШИХ СВЯЩЕНИКІВ

У 80-ТИХ РОКАХ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ.

Я син священика, виховався у священичій родині і звідси зачав підготовлятися до громадянської праці.

Саме тепер знайшов я між моїми паперами лист, що його до мене писав мій батько в грудні 1882 року, отже 55 літ тому, коли я у Львові відбував судову практику. В цьому листі запитується мій добрий отець, що був тоді парохом Нижнева, як мені пливуть дні, чи весело, чи журливо та чи дуже трудна праця в суді, а прицьому описує, як живеться моїм родичам на селі. Отсим описом тодішнього життя священика хочу зобразити життя наших священиків тої доби, бо це було менш-більш нормальне в житті нашого духовенства того часу.

На вступі свого листа подає мій батько до мого відома, що **читальня** (тоді ще не було читалень „Просвіти", тільки самостійні читальні) досить добре йде, а в останньому часі заохотило людей те, що новий сотрудник, о. Білевич, вступив до читальні і на вступі представився, що він є селянський син, котрий тяжкою працею і наукою вибився на своє становище та що він буде старатися разом з членами читальні працювати коло просвіти народу. Прицьому згадує мій батько, що до того часу стає книжок до читання, але на Різдво треба привезти щось нове для читальні. Отсю читальню я заснував був перед двома роками (1880) і нею живо цікавився, тож мій батько знав, що зробить мені приємність, як дасть мені знати, що читальня не пустіє, а розвивається.

Друга справа, про яку згадує мій отець у тому листі, це **наш український театр,** що заїхав був тоді до Станиславова. Треба там бути, — писав до мене — щоб молодшій рідні показати нашу українську сцену.

А далі **побутове життя** моїх родичів ось так описане в згаданому листі: Мій отець що дня відправляє Службу Божу, чи була замовлена, чи ні, щоб люди мали нагоду вступити до церкви та помолитися. Тимчасом моя працьовита мати полагоджувала вдома всі **господарські справи,** бо з доходів рільного господарства треба було парохові покривати видатки життя своєї родини і виховання та шкільного приспособлення дітей. І тому тут не ставало на празники, ні на коштовні забави...

Давні церковні приноси зменшувались, а видатки на виховання дітей збільшувались і тому давні гучні празники у священичих домах чимраз більше занепадали. Наші духовники переставали бути аристократами і більше наближувались до народу. Нарід справді їх любив і поважав, як пізнав їх життя і роботу в громаді.

І ще один новий чинник: читання книжок та української преси, щоб знати від своїх, що діється у світі і що треба діяти. І тут по перших працях дня бувало у моїх родичів таке, що мій батько читав передівсім „Діло" і пояснював прочитане всім, кому було треба: моїй матері, моїй сестрі і громадянам, що у всяких справах часто навідувались до дому моїх родичів, значить: до парохіяльного дому, що його громадяни звали резиденцією.

Звідси знайшлось у тому листі мого батька ось-таке речення: Служба Божа, праця у господарстві і „Діло" є справою нашого щоденного життя. І в цій трильоґії виховувались тоді, у 80-тих роках минулого століття, молоді покоління, що виходили з наших священичих родин.

Вони виростали у християнській моралі, у праці щоденній: батьківській і материнській, повній посвяти для виховання дітей, та у праці громадянській, кормленій культурою і знанням преси і письменства українського, а не польського, як бувало передше.

Ці родини були перші, що доставили нашій українській нації здорову новітню інтеліґенцію: духовну і світську; за ними пішли міщанські і селянські роди, що переважили потім своєю скількістю.

Отся ділянка наших давніх українських священиків, батьків та їх жінок матрон — не знайшла досі належного їй місця у **нашій журналістиці і письменності.** А це їй належиться, щоб молодше покоління дізналось, куди пішли ті наші давні справдішні патріоти, добродії рідного народу, що вміли погодити обовязки свого родинного життя з працею в церкві та з громадянською діяльністю — для нації. — („Діло").

Д-р Кость Левицький.

Гнат Крашанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(1)

Сотник могилівського полку, Кіндрат Настарський, був зо своїми козаками у війську, яке в травні 1653-го року йшло з гетьманичем Тимошем Хмельницьким у Молдаву. Біля гори Батога на березі Бога українське військо зійшлося з польським під булавою польського коронного гетьмана Калиновського. Як то буває між сусідами, так і тут прийшло до сусідської перепалки. Скінчилося так, що хто з ляхів не погиб від козацької зброї, той, утікаючи, втопився в ріці. Погиб також польський гетьман. Сотника Настарського привезли до Могилева на возі, бо гарматна куля розторощила йому ліву стопу. Стопу лікарі відрізали і сотника везли до його хутора, дві милі на південь від Могилева.

Нога сотника скоро загоїлася, та йому вже годі було ходити в походи і воювати. Його військо став водити наказний сотник. Настарський став орудувати лиш місцевими справами сотні. Довго не могло так бути з ріжних причин.

Державна і військова організація була тоді така, що військовий і державний провід мусіли спочивати в одній руці. Начальник військового полку був одночасно правителем території, з якої його полк рекрутувався. Командант військової сотні був одночасно неначе старостою населення сотенної території. Як ішов з військом в похід, то на місці лишав свого заступника. Гірше було заступати сотника, чи полковника військового, лишаючися самому на місці.

Настарському годі було лишатися сотником в цих сторонах ще й тому, що хутір, в якім він жив, і маєток, з котрого він жив, не були його власністю. То був державний маєток. За Польщі була це королівщина, яку король виарендовував, або якою платив державних достойників, або, нарешті, якою вивіновував людей заслужених, чи будьтоби заслужених. Тепер вся королівщина перейшла на власність українського війська. Доходи з військових маєтків ішли до військового, себто до державного скарбу. Деякими маєтками вивіновувано військову старшину.

Народ податків до державної каси тоді не платив, тож віськові старшини і взагалі державні урядовці грошевої плати на свій прожиток не мали. Вони діставали якийсь державний маєток і з того маєтку жили. На такім і з такого маєтку мали право жити поти, поки служили війську, поки служили державі. Коли на місце одного службу став робити інший, то разом зо службовими обовязками переходив на нього також військовий маєток.

В сотні став конечний новий сотник, який в одній руці мав би і військову і цивільну владу. Новому сотникові треба було дати на прожиток якусь маєтність недалеко від Могилева. Вільної маєтности коло Могилева не було. Настарський повинен був уступитися свому наслідникові.

Хоч Настарський окалічів, то не так дуже, щоби вже не міг робити ніякої служби. Зробком, ні до чого не пригожим, він іще не був. Також не було в звичаю, щоби заслуженого козака лишати з родиною без хліба. Щоби Настарського ще використати і щоби він далі міг їсти хліб вже заслужений, полкова канцелярія в Могилеві стала розглядатися за вільним маєтком там, де Настарський міг би робити якусь, державі потрібну службу.

На полковій території в реєстрі королівщини знайдено село Зубрин, в руках підстарости Антона Кіндиса. В полковій канцелярії, ні взагалі в Могилеві ніхто не знав, хто то цей Кіндис і чи він там взагалі ще є. Реєстр був ще з польських часів і обіймав спис маєтків могилівського староства. Значить, підстаростою в Зубрині зробив Кіндиса ще котрийсь польський староста. Козацьке повстання виполошило з України всю польську шляхту; всіх старостів і підстаростів. В полковій канцелярії гадали, що Кіндис втік, або погиб. Та не було виключене, що він таки лишився там. Зубрин був далеко, там, де Подільщина переходила в татарські кочовища. В такій малолюдній стороні підстароста міг жити в згоді з народом, так, що революційна хуртовина пройшла попри нього. Сяк, чи так, Зубрин належав тепер до війська і його треба було використати для держави. На козацько-татарській межі потрібний був козацький ґарнізон в укріпленім городі, потрібний був адміністратор цих сторін. Коли вже ляхи вислали були туди підстароету, то це свідчило, що Зубрин міг дати прожиток такому старшині, як козацький сотник.

Як там з цим поправді було, в полковій канцелярії ніхто не знав. На щастя, воєнна хуртовина не знищила документів староства і була надія, що знайдеться старостинський інвентар Зубрина. В льохах старостинського замку знайшлася аж скриня з документами про ріжні маєтки староства. Між ними був також пакет з написом: „Зубрин". Канцеляристи не мали охоти сліпати в тих актах. Зміст актів міг інтересувати хіба лиш сотника Настарського, бо то для нього полкова старшина хотіла випорпати якийсь маєток. Полковник взяв зубринський пакет до себе. Коли Настарський приїхав до нього, дав йому пакет, кажучи:

— Возьми це до себе до хати і добре переглянь. Може покажеться, що той Зубрин буде добрий для тебе.

Сотник взяв папери і перґамени до свого хутора і став переглядати. Першим документом, який докладно прочитав, був інвентар Зубрина. Належали до нього величезні простори лісів, сіножатей і буйного степу. Як би не сусідство татарви, або як би ту сторону обезпечив перед татарськими наскоками, то ті степи перемінились би в найліпші пшеничні поля. Двір був мурований, подвійним замком. Інвентар вичисляв домашню обстанову замку і зброю, в тім дві гармати.

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Бруклин, Н. Й. — До збірки з Листопадового Свята додати: Микола Ткач $1.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Великого, від. 214, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що збори відбудуться в суботу, 15-го січня, в годині 7-мій ввечір в гали Парковій 29 С. Галтед вул. Обовязком кожного члена прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. І на цих зборах мусять скінчитися річні збори. — Ст. Семерак, предс.; В. Зеліско, кас.; Іван Паславський, секретар.

— Чи ваш чоловік, пані Олівчакова, був приготований на смерть?

— Так, був обезпечений у трьох обезпеченевих товариствах!

Одному дипльоматові каже приятель:

— Я не хотів би тебе зажурити, та твоя жінка зраджує тебе.

— Та чи це вже офіційна вістка? — питається дипльомат.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НАУКА ПРИ ДИКТАТУРІ.

„Манчестер Ґардіен" подав недавно лист з Німеччини про стан найвищих шкіл під націстичним режімом.

Лист доказував, що від націстичної нетерпимости найвище шкільництво сильно потерпіло. Число студентів сильно зменшилося. Наукові інтереси молоді ослабли. Молодь виходить зо шкіл без умової й професійної підготови, бо при іспитах питають учеників не про їх знання, а про їх становище в націстичній партії.

Зовсім так мається справа в большевицьких вищих школах: і там при іспитах не дивляться на те, що ученик знає з даного предмету, а на те, як добре він знає Маркса.

ВТРАТА ДЛЯ НАУКИ?

Могло би здаватися, що з цього виходить велика втрата для науки й професій. Так і каже „Манчестер Ґардіен".

Та власне тепер оповіщає Карденас, президент Мексика, що він оснував Новий Національний Політехнічний Інститут і запросив до нього велике число професорів, що втекли з інших країв через політичні переслідування.

Мексиканський президент не перший підпомагатиме свою науку вченими-втікачами. Коли Туреччина зреорґанізувала й змодернізувала свій національний університет в Істанбулі, вона запросила собі на професорів багато професорів, прогнаних з Німеччини. Інші професори, прогнані з Німеччини, знайшли собі пристановище в Анґлії, Франції, скандинавських краях, у Злучених Державах Америки, Еквадорі, Болівії й інших краях. Разом приміщено в цей спосіб понад 700 учених. Зовсім подібний процес відбувся кільканацять літ тому, коли російські комуністи почали переслідувати російських учених, що не признавалися до комунізму.

Завдяки приниманню професорів і вчених чужими науковими встановами й університетами, переслідування цих учених нетерпимими урядами не все відбивається зле на науці: що наука втратить в одному краю, часто зискає наука в іншому краю. Втрата одного народу є зиском іншого.

КЛОПОТИ ІМІҐРАНТА.

Юджін Лайонс, автор книжкнижки про Росію під заголовком „Асайнмент ін Ютопія", признається в перших уступах книжки, як це сталося, що він став в Америці комуністом.

Привезли його сюди родичі. Як іміґрантів, викинув їх тут корабель на беріг як непотрібну річ, якою більше не треба журитися. Здані на власні сили, іміґранти товклися між балачками про демократію та сумними досвідами живого життя з практичними примінениями демократії. Під впливом власних обсервацій, каже Ю. Лайонс, іміґранти розчаровуються. Бачучи, як засади демократії ломиться на кожному кроці, іміґранти й іміґрантські сини шукають якогось виходу й одні з них знаходять його у безмежній амбіції вирватися зо стану іміґранта та дістатися на верхи американського громадянства. Інші, певно з тою сабою амбіцією, але без усякої моралі, стають „ґенґстерами". Ще інші стають бизнесменами без усяких засад. Ще інші стають політиками без засад. Накінець ще інші стають революціонерами.

Таке говорить про себе чоловік, що, побачивши на власні очі практичне примінення засад комунізму, отверезів із чаду революційности. Його слова можуть нині послужити осторогою для старого погляду на іміґрантів як на джерело приходу для родовитих американців: з такого цинічного себелюбного наставлення „старих американців" виходять революційні наставлення, що можуть загрозити поважними переворотами американському громадянству.

ПОЛІТИЧНЕ ҐЕНҐСТЕРСТВО.

Коли зайшла мова про цинічну політику деяких іміґрантів, то нагадується притому зараз такі політиканські орґанізації, як ославлена нюйорська демократична орґанізація Тамані Гол, що власне виросла передівсім завдяки попертю іміґрантів, головно ірляндського походження.

Власне кілька днів тому бувший суддя Джеремайа Т. Магоні виступив з публичним доманганням, щоб Тамані Гол розвязати так, щоб навіть її імени не стало, бо „Тамані Гол є символом усього, що є круте, слизьке, непатріотичне і мерзенне у політиці".

„Ню Йорк Таймс" висказує жаль, що цього домагання не виставив суддя Магоні перед останніми осінніми виборами в Ню Йорку, в яких він був кандидатом на посадника міста Ню Йорку й покористувався підпертям цього власне Тамані Голу.

КАВА

Істнує на світі загально приняте правило: мешканці Сицилії мають вино, москаль має чай, турок з арабом мають каву. Вони мають найкращу каву на світі — чорну, без підмінки, певно таку, якою її уявляв собі французький дипльомат Талейран (1754—1838), коли говорив, що „кава має бути гаряча наче пекло, чорна наче чорт, чиста наче ангел, а солодка наче любов".

Пахуча пара ніжної кави має своє значіння і серед славних людей. Оповідають, що хитрий пруський державнотворчий діяч Бісмарк (1815—1898) був великим смакуном кави. Бетовен (1770—1827) мав прилад на каву зо скляною кулею — правдиве чудо своєї доби, — і на нім варив собі сам каву.

Хто хоче й може повірити, хай вірить, що Вольтер пив денно сімдесять дві філіжанки чорної кави. Ґете сказав раз, що щойно коли випе філіжанку чорної кави, огортає його особливий настрій, без якого його творчий ґеній не мав би ніякої вартости.

Ріжні панеґірики й доповіді славних людей торкаються кави, приготовленої на турецький лад. Зерна кави мусять бути якнайніжніше змелені в млинку циліндрової форми. Опісля кавовий порошок деревляною ложкою насипається до мідяної, внутрі вицинованої, посудини, що виглядає наче ваза: вдолині широка, зверху вузька. В цій посудині змелену каву перемішуємо з порошковим цукром і опісля наливаємо свіжої, холодної води. Потім посудину треба поставити на вогонь і варити, мішаючи без упину, так довго, аж поки на верху не появиться ясно-брунатна піна. Турки називають цю піну „каймак". Вона дає знати, що напиток уже готовий. В Туреччині вважають великою нечемністю подати гостеві каву без каймаку.

Коли піна появиться, гарячий напиток наливаємо до філіжанки і відразу подаємо без молока на стіл. Кожну філіжанку приготовляють окремо, бо до посудинки не вмістилось би більше води.

Кажуть, що батьківщиною кави є Етіопія в Африці. Кавові зерна та їхній чудовий смак відкрив бідний пастух, коли запримітив, що кози, які він доглядав, ставали незвичайно рухливі, коли схрупали кілька зернят і листочків кавового дерева. Не даром коза дуже ласа, коли вміла знайти такий смачний напиток, яким була й буде кава!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Гарний прихід на добру справу.

Концерт оперової співачки Марії Сокіл і дириґента Антона Рудницького, що відбувся 9. січня б. р., був повним успіхом не тільки з мистецького, але й з матеріяльного боку. Збірка на Народню Лічницю принесла $485.62, а з розпродажу білетів було $401. Розхід виносив $93.95. Лишилося чистого прибутку $792.67.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Відкриття Українського Народнього Дому.

Двацять пять років українська громада Дітройту мріяла про побудування Українського Народнього Дому. Кожний член громади не тільки бажав такого культурного осередка, але були зо сторони громадянства й ріжних уґруповань численні спроби, а навіть серіозні початки в цім напрямі, одначе усе кінчалось невдачами.

Аж узялися за справу будови У. Н. Дому відділи Українського Народного Союзу (75, 175, 183 і 292) і вони за час несповна чотирьох років довели до дійсности те, над чим громада робила спроби десятки років.

Будова У. Н. Дому в Дітройті закінчена. Мрія громади сповнилась і завдяки відділам У. Н. Союзу громада дістала Народню Святиню, яка нині є гордістю не тільки місцевої громади, але приносить честь і славу всій українській суспільности Америки.

І цей модерний і величавий дім члени У. Н. Союзу побудували не виключно для себе, але для громади. Вони були тільки ініціятивою, цим могутнім народнім голосом, за покликом якого піша ціла громада, всі національні орґанізації і спільними змаганнями та жертвами побудували цю будову.

Одначе наше громадянство не повинно ніколи забути факту, що відділи У. Н. Союзу, їх члени та люди, яких відділи покликали на провідне місце в цій справі, були головними виконавцями, що на своїх плечах передвигали всі тягарі будови, своїми руками усунули всі важні перепони, в головній мірі своїми грішми сфінансували будову і стали першими фундаторами цеї величавої Народньої Святині.

А дальше, громадянство не повинно ніколи забути й цього, що матерня орґанізація У. Н. Союзу стала важним чинником при докінченні будови, бо у формі морґеджу дала гроші на докінчення. Без членів У. Н. Союзу й допомоги матерньої орґанізації не булоб У. Н. Дому в Дітройті.

Тому Український Народний Союз повинен стати для кожного українця цим трівким дахом, під якого охорону повинен спішити кожний українець.

День 16. січня стане історичним днем громади Дітройту, бо в неділю, 16. січня, відбудеться святочне відкриття У. Н. Дому.

Програма відкриття, про яку вже знає майже кожний громадянин, буде багата й величня. Зачнеться в год. 1-шій попол. піднесенням прапорів (українського й американського), почім наступить посвячення салі, а потім відбудеться святочний концерт. Безпосередньо по концерті зачнеться інавґураційний бенкет.

До участи й репрезентації в цім історичнім святі відкриття У. Н. Дому запрошені всі українські місцеві хори, найкращі наші артистичні сольові сили в такій численності, як це було в можливості і людській силі та програмовій етиці це зробити, щоб задоволити всі головні ґрупи нашої великої громади. Запрошені всі місцеві, а навіть і позамісцеві українські орґанізації, товариства, професіоналісти та підприємці. Буде присутній головний предсідник У. Н. Союзу, п. Микола Мурашко, посадник Дітройту Річард В. Рідінґ, як теж запрошено ґубернатора стейту, представників міських, повітових і стейтових департаментів та представників американської преси.

Громадянки і Громадяни! Нехай цей історичний день українців Дітройту буде дійсно могутньою манifестацією нашої свідомости й національної зрілости. В той день ніхто не повинен і не сміє остатись вдома. **Прибудьте всі! Кличе вас Український Народній Дім!**

УРЯД У. Н. ДОМУ:

Д-р А. Т. Кібзей, почесний предсідник; **Микола Шустакевич,** почесний заст. предс.; **Василь Чмир,** предсідник; **Володимир Дідик,** заст. предс.; **Стефан Чорний,** секр. фін.; **Ольга Тимочко,** секр. рек.; **Василь Бартіш,** касієр; **Іван Слупецький,** заст. кас.; контрольна комісія: **Володимир Візничак, Данило Михайлюк, Юрій Шевчук;** тростиси: **Іван В. Ткачук, Василь Братусь, Стефан Михайлюк.**

Члени Програмового Комітету:

Адв. Й. Чарновський, Марія Слупецька, Михайло Коваль.

БОСТОН, МАСС.

Новий український бизнесмен.

Від якогось часу відкрив тут свій похоронний бизнес В. В. Бойко. Походить він з Вилкс Бері, в стейті Пенсилвенія, де він родився в родині українського іміґранта 27-го березня 1914-го року. Там він і ходив до шкіл, американських і українських, поки не покінчив вилкс-берської „гай скул" у 1930-тім році.

В. В. Бойко.

Прибув він до Бостону в 1931-шім р. і записався до Бостонської Школи Анатомії й Бальсамування. Покінчивши цю школу й ставши членом орґанізації абсольвентів цеї школи, він відкрив тут свій похоронний бизнес.

Він є членом ріжних українських орґанізацій, між іншим членом Запорозької Січи в Бостоні, від. 374 У. Н. Союзу. Він займається живо українськими справами й тішиться широким попертям українського громадянства.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх, місцевих і позамісцевих членів, що річні і місячні збори відбудуться в суботу дня 15-го січня, в годині 7-мій ввечір в галі під ч. 30 Е. 7-ма вулиця. Члени повинні настільки зрозуміти, що товариство не може скликувати річні збори по два або по три рази, тому що уже час, щоби ми зійшлися тим разом усі як один і сповнили свої членські обовязки супроти Тов. і У. Н. Союзу, а то, щоби вислухали звіти урядників і крім інших важних справ вибрали уряд на 1938 рік. Також на цих зборах будемо збирати місячні вкладки за січень, тому щоби всі члени, а головно ті члени, котрі залягають по кілька місяців, старались вирівнати свої довги на цих зборах. Напоминаємо, що неприявні члени будуть карані після ухвали річних зборів. — Й. Забавчук, предс.; С. Слива, кас.; М. Ликтей, рек секр.; Е. Парницький, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Національне Запомогове Товариство Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. січня 1938, в У. Н. Домі, 217-219 Е. 6-та вул., точно в годині 8-мій ввечір. Кожний член має бути приявний на тих зборах, бо є важні справи до полагодження, котрі вимагають приявности кожного члена. Є багато справ невикінчених на річних зборах, так на тих зборах мають бути рішені. Уряд на 1938 рік: Е. Ґузар, предс.; Д. Чорнюк і С. Ковальчук, заступники; Д. Костишин, протоколярний секр.; П. Кучма, фін. секр.; В. Савіцький, кас.; Д. Вінтоняк, заст.; контр. комісія: д-р С. Демидчук, Н. Левкович і Т. Ґулька; тростісн: Г. Прийма, Іван Зборовський і М. Олександер; контрольори хорих: Михаліна Мельник, Марія Никифорчин, О. Світлик, М. Паньків, Я. Воробець, М. Козак і Ю. Драган; бібліотекарі: В. Вінтоняк і Н. Шуст; хоружні: В. Бучинський і П. Ґаврис. Лікарем Товариства Дністер є д-р Ю. Андрейко. Адреса фін. секретаря: P. Kuchma, 95 E. 7th St., N. Y. C. — Д. Костишин.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16. січня, зараз по Сл. Божій. Кожний член має явитися обовязково на час. Контрольна комісія здасть звіт з відділової каси. Буде вибір уряду на цей рік. Член, котрий не явиться, підпадає карі згідно зо статутом У. Н. С. — Зах. Волчанський, предс.; Н. Андрійчин, кас.; І. Чепа мол., секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 7-мій ввечір, в салі укр. правосл. громади, 675 Савт 19 вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Вибрано такий уряд на 1938 рік: Теодор Боднар, предс.; Василь Ткач, заст.; Андрій Мудровський, секр.; Матвій Соколовський, кас.; контр. комісія: С. Труш, А. Шеремета і С. Воробець; тростіси: Гаврило Стахура і Василь Вакулінський. Збори будуть відбуватися в другу суботу по першім. — А. Мудровський, секр.

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться 15. січня 1938, в годині 8-мій ввечір, під ч. 724 Лїонард ул. Просимо прийти й вирівняти свої вкладки. Члени, котрі не вирівняли своїх вкладок в 1937 році, будуть ласкаві це зробити цього місяця. Також просимо членів старатись вписувати свої діти і знайомих до У. Н. Союзу й Товариства. На цих зборах буде звіт контр. комісії і балевий. На річних зборах 12. грудня 1937 вибрано такий уряд на 1938 рік: Володимир Венгринович, предс.; Іван Сколоздра, заст.; Михайло Більський, секр.; Микола Довгун, заст.; Стефан Пелехатий, кас.; Стефан Сороцький, заст.; Василь Тижник, тростіс; Василь Сенишин і Григорій Кінаш, контр. комісія; Михайло Леньо і Василь Гаврилишин, надз. хорих; Іван Пітковичь, господар галі. Адреса секретаря: 146 India St., Brooklyn, N. Y. — Волод. Венгринович, — предс.; С. Пелехатий, кас.; Михайло Більський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, подає до відома, що річні збори відбудуться в неділю, 16. січня 1938, зараз по Сл. Божій, в церковній галі при Мортон ул. Просимо всіх членів явитися на ті збори на означений час, бо є важні справи до полагодження, які відносяться до нашого 35-літнього ювилею і інші. Буде справоздання урядників і контрольної комісії за минулий рік і вибір нового уряду на 1938 рік. Довгуючих членів, просимо вирівняти довги, бо в противнім разі урядники будуть змушені поступити за ухвалами. — М. Сороколіт, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Усп. Пр. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що місячні і річні збори відбудуться 16. січня, в годині 1-шій пополудні, в церковній галі, 520 Норт Мейн Евеню. Повинністю кожного члена є явитися на ті річні збори. Урядники здадуть звіт за своєї праці за рік 1937. Також дасть звіт контр. комісія. Будуть деякі нові справи до полагодження для добра нашого відділу і вибір нових урядників на 1938 рік, а іменно: предсідника, секретаря, скарбника, трьох контрольорів і дозорців хорих. Просимо всіх членів явитися на зборах. — Василь Бадан, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16. січня, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній школі, кімната ч. 3. Тому, що це будуть річні збори, на котрих старий уряд і контрольори здадуть свої справоздання з цілорічного діловодства, обовязком є кожного члена бути приявним і вислухати справоздання і брати участь у всіх нарадах. Буде вибір нового уряду на цей рік і інші важні справи для добра нашого братства будуть на порядку дня. Неприявний член без важної причини буде караний згідно з ухвалою. — Гр. Сайкевич, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. Рож. Прес. Богородиці, від. 259, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 16-го січня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 4950 С. Павліна вул. Просимо віх членів прийти на ці збори. — Андрій Фоца, рек. секр.

ЙОРКВІЛ, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 77, відбуло 19. грудня 1937 збори і на них був вибраний уряд на 1938 рік: Микола Зарічний, предс.; Евстахій Яремцьо, заст.; Петро Головік, секр.; Петро Федаш, заст.; Йосиф Заяць, кас.; Михайло Йоган, заст.; Василь Яценко і Михайло Йоган мол., контрольори фінансів; Антін Милька, Стефан Телевяк і Казимир Ромашкевич, надз. хорих. Річні збори відбудуться дня 16. січня, в годині 10-тій рано, на гали Jack Borret, це є в друкарні. Просимо всіх членів прибути на означений час. На зборах буде справоздання контрольорі фінансів і інші важні справи. — Н. Зарічний, предс.; П. Головік, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Уряд Тов. Запорозька Січ, від. 3, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в суботу, 15. січня 1938, в годині 7-мій ввечір. Тож просимо всіх членів прибути, бо будуть важні справи до полагодження, як вибір уряду на 1938, справоздання касове і всякі інші. — Михайло Сухарський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє свої членниці, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 .січня, в церковній гали, точно в годині 2:30 пополудні. Просимо члениць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. На зборах контроля буде здавати справоздання за минулий рік. Уряд, вибраний на 1938 рік, приступить до присяги. Уряд вибрано такий: Олена Скробач, предс.; Анна Стрілецв, заст.; Марія Ходак, секр.; Параня Росоноська, заст.; Анастасія Грицак, кас.; Настя Озарів, заст.; члениці контролі: Марія Говеак, Анна Мазурик і Марія Кек; надзирателі хорих: Марія Відвич і Анастасія Войцеховська, на Вест Катерина Білей; до прапора Анна Максимців; до світла Таціянна Базів, Юстина Лиса і Марія Крик; господиня галі Анна Хеміляк. Просимо кожну членицю обовязково, явитися на цих зборах.

НАНТИКОК, ПА. Повідомляємо всіх членів від. 319, що річні збори відбудуться дня 16. січня 1938, в гали парохіяльній, в 3-тій годині пополудні. Тож обовязком кожного члена є прийти на ці збори, на котрих буде справоздання касієра й секретаря та вибір нових урядників. — Василь Стефунько, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. січня, точно в годині 2-гій пополудні, в гали де звичайно. Приявність всіх членів конечна, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають в цім місяці вирівняти свої довги, бо інакше будуть суспендовані. Уряд і контр. комісія здадуть справоздання за 1937 рік. Уряд на 1938 рік є: Мих. Бінашевський, предс.; Мих. Рудий, заст.; А. Іванів, секр.; Мир. Сокільський, заст.; Куз. Гунка, кас.; Я. Дмитрів, заст.; контр. комісія: Мих. Яцула, Ром. Шевчук і В. Гранковський; надзирателі хорих: Н. Савульський, А. Богуцький, І. Велитович, І. Швець і В. Настернак; господарі галі: І. Луцишин і Дм. Белей; старші браття: Дм. Мацьковський, Ант. Росоловський. Неприявний на цих зборах член заплатить кару 25 ц., а урядник 50 цнт. — А. Іванів, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 2-гій пополудні. Обовязком кожного члена є бути на річних зборах. На них буде справоздання урядників з цілого року, а контр. комісія здасть своє справоздання за четвертий квартал. Неприявний член підлягає карі згідно зо статутом. На 1938 рік вибрані такі урядники: Олекса Косюк, предс.; Яким Шаравара, заст.; Іван Ковальський, кас.; Пилип Стойко, заст.; Микола Вецал, секр. союзовий; Михайло Яцишин, заст.; Яків Процишин, секр. товариства; Семен Мостецький, заст.; Ілля Околіта, Іван Паньків і Семен Мостецький, контр. комісія; Іван Лисий, Ілля Стрик, Іван Маленчук і Михайло Кузів, надзирателі хорих; Йосиф Виспянський, Йосиф Ключевич, дверники; Іван Паньків, бібліотекар; Онуфрій Червінський, Мартин Пробурівський і Андрій Швець, мирові судді; Йосиф Кава, капітан; Франко Лановий і Олександер Кокольський, хоружі. — Н. Вецал, секр.

ГОЛІОК, МАСС. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 52, повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах зайшла ухвала, що коли член не заплатить за 2 місяці вкладок і не повідомить у тій справі секретаря, буде суспендований. Вибрано уряд на 1938 рік: Ілько Процишин, предс.; Стефан Клемик, заст.; Василь Бурко, кас.; Михайло Федорів, заст.; Дмитро Хрупалик, секр.; Ілля Вавришин, заст.; контрольори: Василь Грибик і Іван Шило. Адреса секр.: Д. Хрупалик, 651 Соммер ул., Голіок, Масс.

ЗА РІВЕНЬ ЖИТТЯ.

Алфред П. Словн, предсідник Ґенеральної Моторової Корпорації, котрий недавно тому остерігав уділовців цеї корпорації, що підприємство повинно удержувати високий рівень життя для робітників у своїм власнім інтересі. Як показують розсліди конґресового комітету, Словн дістав у році 1936-тім $561,311 річної платні.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

АРНОЛД, ПА.

З вінчання на визвольну боротьбу.

В місцевій укр. прав. церкві відбулося вінчання ґімназійного професора Миколи Урбановича з панною Анастазією Лобурівною, донькою відомого українського місцевого громадянина. Проф. Урбанович учив колись у ґімназії в Чорткові, Рогатині і Коросні. В часі українсько-польської війни служив в Українській Армії, де займав рангу сотника. Його дружина, хоч роджена в Америці, є свідома, добре вихована українка. Акту вінчання доконав о. Сенета. По вінчанні відбулася забава, на котру прибули знатні українські громадяни з міста й околиці. В часі забави на поклик весільного старости гості зложили $9.50 на визвольну боротьбу. Гроші переслано через Обєднання.

Гість.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

З Листопадового Свята на народні цілі.

Українська православна парохія в Картерет, Н. Дж., переслала через Обєднання $30 як прихід з Листопадового Свята з розділенням: $15 на інвалідів і $15 на визвольну боротьбу.

ЧЕСТЕР, ПА.

Ювилейний дар „Просвіті".

Відділ Союзу Українок ч. 2 на своїх річних зборах 19 грудня 1937 крім багатьох своїх відділових справ обговорював також надходячу 70-літню річницю „Просвіти". Присутні членки з великою увагою вислухали пояснення предсідниці відділу, пані Анни Гливяк, і після того рішили ухвалити на ціль „Просвіти" $10. Гроші вислано через Обєднання.

„Просвіта" це те кришталне джерело, з якого наш нарід черпає науку та духовий корм. Тому, на нашу думку, й інші відділи Союзу Українок повинні на своїх нарадах брати цю справу під увагу й ухвалювати бодай маленький ювилейний дар „Просвіті".

Петронеля Пецух.

ТОЛІДО, О.

З вечерка на інвалідів.

В неділю, 19 грудня 1937, відбулася спільна вечеря, яку влаштував від. 167 У. Н. Союзу в честь свого патрона св. Миколая. На вечерю прибули громадяни з Росфілд, О., разом з о. Крохмальним. У часі забави не забуто про Рідний Край і зібрано $9.30 на українських інвалідів. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

І. К.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Центральна Рада міста Нюарку вислала через Обєднання суму $75.70 на інвалідів. А. укр. прав. церква вислала $10 для вдови по покійному полк. Вітовському.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

З похорону на інвалідів.

Дня 20 грудня 1937 відпровадило Т-во „Вільні Козаки", від. 116 У. Н. Союзу, на вічний спочинок свого старого члена Михайла Думанського. По похороні вернулася родина, члени відділу і знайомі назад до дому вдови, щоб дати їй і сиротам розраду. Коли позасідали всі за стіл до перекуски, секр. Павло Стадник забрав слово і розказав про заслуги покійного як українського громадянина.

Покійний Михайло Думанський був членом У. Н. Союзу 30 років. За той час перейшов усі Союзові реформи. На старі літа стратив роботу і пять літ не робив нічого. Два роки перед смертю захворів. Крім дружини вірним його опікуном був У. Н. Союз. На свою грамоту він дістав $150 позички. Конвенція у Вашинґтоні ухвалила йому $50 підмоги. Т-во зо своєї каси виплатило йому $120. Отож Батько Союз не забув за свого вірного сина. Цей випадок може бути ще одним доказом, що варт належати до такої інституції, якою є У. Н. Союз. Під кінець гром. Стадник попросив присутніх вшанувати память покійного зложенням жертви на народні цілі, бо покійник живо цікавився українським громадським життям і радо піддержував всякі громадянські цілі. Збіркою занялись Андрій Савран і Петро Корсак. Зложили по $1: А. Савран, пані Савран, С. Думанський, П. Стадник, В. Винович; по 50 ц.: І. Івашків, М. Скурняк; по 25 ц.: І. Сойка, О. Петришин, Р. Рійик, М. Михаловський, Анна Думанська, Франя Думанська, пані Петрова, А. Левч; дрібними 15 ц. Разом $8.15. Гроші вислано на українських інвалідів через Обєднання.

Тов. „Вільні Козаки", від. 116 У. Н. Союзу.

ТОЛИДО, О.

З Листопадового Свята на інвалідів.

З нагоди святкування Листопадового Свята 31 жовтня 1937 громадяни Росфорду і Толідо зложили на українських інвалідів у старім краю жертву в сумі $56.50. Гроші вислано через Обєднання.

Бощан.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На народні цілі.

Гром. Г. Небор переслав через Обєднання жертву в сумі $5 з призначенням: $3 членська вкладка до „Просвіти", $1 на Рідну Школу й $1 на визвольну боротьбу.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (55)

Джейн і Бравн стояли так хвилю в остовпінні і не знали, що далі говорити. За хвилю прибіг до них і Тибс. Він також, побачивши трупа княгині, попав в остовпіння. „Ох, що за потворний морд!" — викрикнула вкінці. Джейн. „Хтось мусить піти до князя і подати йому цю вістку", додала вона. Бравн мовчав і не рухався з місця. Він щось мав на гадці.

Вагаючись хвилю, чи говорити, чи ні, він нарешті промовив; „А мені здається, що йому не треба про це говорити, бо він уже про це добре сам знає". Джейн поглянула із здивуванням на Бравна і скоро заперечила: „О, ні, це неможливо, це неможливо". Тибс тимчасом поспішив до князя, щоб донести йому про смерть його жінки.

„Її високість княгиня заморована", зарапортував він службово. „Заморована?!" — викрикнув князь із здивуванням. „Це неможливе!" Та всетаки він чимскорше поспішив до шатра. „Це страшне!" — заговорила до нього Джейн. „Я не можу собі уявити, хто міг це зробити". Князь мовчки дивився на трупа своєї жінки, а далі закричав:

„Я знаю, хто це зробив. Так, знаю. Ось де душогуб!" З тими словами він вказав пальцем на Бравна. В товаристві повстало збентеження. А князь диким голосом продовжав: „Вчора я добре підслухав розмову між Бравном і Тибсом. Я виразно чув, як Бравн говорив, що щоби позбутися княгині, яка могла перешкаджати в поході, треба її позбутися".